

Straffansvar for feil rapportering av fangst

*Om grensen for uaktsomhet etter
havressursloven § 62 ved elektronisk
rapportering av fangst*

Bakgrunnen for problemstillingen

- Elektronisk rapporteringsplikt hjemlet i havressursloven § 62 jf. Forskrift om posisjonsrapportering mv. § 12.
- Brudd på denne plikten kan føre til strafferettslig ansvar, såfremt gjerningsmannen har opptrådt med “vilje eller aktlaust” ved rapporteringsplikten jf. § 62.
  - Aktlaust = uaktsomt

Hvorfor rapporteringsplikten?

Formålet bak lovgivningen

- Kontrollhensyn
- Begrense muligheten for ulovlig omsetning

Aktualitet

- Hyppige reaksjoner
- Skaper tilsvarende frustrasjon:
  - Fiskeribladet fiskaren: "*Stor fisker- frustrasjon til rapportkrav*" - <https://fiskeribladet.no/nyheter/?artikkel=46806> (5. mai 2016)
  - Fiskeribladet fiskaren: "*Krever gjennomgang av sanksjonsregelverket*" - <https://fiskeribladet.no/nyheter/?artikkel=49520> (av 15. oktober 2016)
  - Fiskeribladet fiskaren: "*fangstdagboka er en fallitt*" - <https://fiskeribladet.no/nyheter/?artikkel=32016> (av 21. juni 2013)

Gjennomgangen av rettskilder

- Rettspraksis
  - 205 avgjørelser fra 1984 til i dag.
  - Momenter som synes å bli vektlagt ved vurderingen av aktsomhet.
    - handlingsalternativer ved estimeringen av fangst
    - skipper sin manglende erfaring
    - type fangst
    - værforhold
    - økonomisk motiv ved underrapporteringen
  - Vanskelig å utlede et helt bestemt avgjørelsesmønster for hvilke aktsomhetskrav som stilles ved rapporteringsplikten.
  - Svært skjerpet aktsomhetsnorm

- Lovforarbeider

- 2007: *”departementet vil framheve at innføringa av ein heimel for å påleggje lovbrotsgebyr reelt sett leier til at terskelen for straff i fleire tilfelle kan verta heva...I den samanheng meiner departementet det er naturleg å ta ein gjennomgang av sanksjonsføresegnene i havressurslova når ordninga med lovbrotsgebyr har fått verka ei stund.”*
- *”Stortinget ber Regjeringen foreta en gjennomgang av dagens regler vedrørende fangstdagbok med sikte på forenklinger”.*
- 2011: anmodning om gjennomgang av straffesystemet etter havressursloven – av hensyn til rettssikkerheten til norske fiskere

- Juridisk teori
  - *”ut fra skyldprinsippet er det god grunn til å begrense kriminalisering av uaktsomhet...(ettersom) feilvurderinger, forsømmelser og uoppmerksomhet forekommer i det daglige liv.”...før det konkluderes med at ”straffansvar bør i alle fall, slik som også straffeloven bygger på, først og fremst reserves for tilfeller av grov uaktsomhet”*
- Tilgrensende lovgivningen
  - Akvakulturloven: skjerpet aktsomhetskrav, altså grov uaktsomhet

Konklusjon?

- Anmodes en ny gjennomgang av straffeansvaret etter havressursloven § 62, med en anbefaling om å heve skyldkravet for rapporteringsplikten til grov uaktsomhet.

FAKTA: Masteropp-gave

- Helene Jameson Skrede tar til orde for en gjennomgang av straffansvar etter havressursloven paragraf 62, med en anbefaling om å heve skyldkravet for rapporteringsplikten til grov uaktsomhet.
- Ved et slikt skyldkrav rammer mange tilfelle som i hovedsak er økonomisk motivert, der fartøyene bevisst forsøker å skjule de reelle forholdene for myndighetene og unndra fangst.
- Videre vil et slikt straffansvar i større grad være rettsikkerheten til de som opererer i næringen, der det vil åpne for å ta hensyn til de praktiske utfordringene knyttet til rapportering og estimering av fangst.

FANGST: Mange fiskere har erfart at det er vanskelig å estimere fangsten helt nøyaktig. Myndighetene slår strengt ned på slike feil. ILL.FOTO

For høye krav til fiskerne i fangstestimeringen de gjør

– Jobben til fiskerne skal være enkel å gjennomføre uten at man føler at man blir straffet, sier Helene Jameson Skrede. Hennes masteroppgave viser behov for å se på lovverket.

STRAFF

Kjersti Kville
Bergen

– Lovgivningen skal føles rettferdig, og inntrykket fra bron-sjen er at det gjør den ikke per dags dato, sier Helene Jameson Skrede.

Hun er nettopp ferdig med justisstudiene ved Universitetet i Bergen og har skrevet sin masteroppgave om fiskernes straffansvar ved feil rapportering av fangst. Konklusjonen? Noe bør gjøres.

Ønsket gjennomgang

Havressursloven stiller nemlig helt andre skyldkrav for å straffes enn både straffeloven

MASTEROPPGAVE: Mye i havressursloven henger igjen fra gammelt av. I dag er det lettere enn tidligere å se hva som har gått galt ved feil estimering av fangst, forteller Helene Jameson Skrede som har tatt for seg fiskernes rettsikkerhet i sin masteroppgave. FOTO: KJERSTI KVILLE

og andre spesiallover som akvakulturloven.

Forskjellen er denne: I straffeloven og akvakulturloven er det krav om grov uaktsomhet, mens det i havressursloven kan er krav om vanlig uaktsomhet. Det betyr at det skal mindre til for fiskerne å dømmes i disse sakene som dreier seg om feil rapportering av fangst enn i tilkennende saker innenfor for eksempel havbruksnæringen.

Overtredelsesgebyr ble innført i 2007/2008, som et mildere rettskjenningsmiddel enn straff. Den gangen uttalte departementet at de ønsket en gjennomgang av kravet til straff. Ti år senere er fremdeles ikke dette gjort.

Ask Økland

gjennom belyser at skyldkravet er for lavt og at det i alle fall er behov for en ny gjennomgang. Dette gjelder også i lys av øvrig spesiell lovgivning, sier Skrede.

For fiskerne er det mange usikkerhetsfaktorer når de estimerer fangst, blant annet vind og vær. Dette kan man argumentere for at loven tar lite høyde for, ifølge Skrede.

I oppgaven anbefaler hun at skyldkravet i havressursloven bør harmoniseres med skyldkravet i straffeloven og akvakulturloven.

Vitenskapelig bekreftelse

Pelagisk Forening har støttet oppgaven med et stipend på 120.000 kroner.

– Vi har ment at dette ikke er som det bør være. Hovedbegrunnelsen er at man kan bli straffet for hendelige uheld, sier advokat Ask Økland.

Han understreker at Skrede har hatt full faglig frihet. Hennes gjennomgang av rettspraksis samsvarer med Øklands gjennomgang av enkeltsakene han har vært involvert i.

– Det er klart det er kjekt å få vitenskapelig bekreftet at det

er slik som man har oppfattet at det er, sier Økland.

Dette er nemlig ikke et område det er forsket særlig mye på fra før.

Forståelig frustrasjon
I januar i år varslat Framskrittspartiets fiskeripolitiske talsmann, Oskar Grimstad, full gjennomgang av rettsikkerheten til fiskerne. Økland og Pelagisk Forening håper nå på en politisk gjennomgang av regelverket.

– Hvilken betydning vil det ha for fiskerne om kravet heves? – Det vil si at de kan gå på jobb og ha mye mer visshet om at de ikke risikerer straffefølgning for hendelige uheld, sier Ask Økland.

– Det høres ut som et minimum for de fleste av oss når vi går på jobb?

– Det er jo derfor dere har så mange artikler om at folk føler seg urettferdig behandlet. Det skaper en frustrasjon og det er jo forståelig, sier Skrede.

– Men de som ønsker å tjufiske og underestimere fangsten, de vil bli straffet akkurat som før. Slik mener vi det skal være også. Driver du med bevisst feilrapportering, så fortjener du å bli straffefølgt, sier Økland.

kjersti.kville@fiskeribladet.no
Mobil: 415 00 757